

Blidö sockens imponerande Hemvärn utanför skyttepaviljongen, vid skjutbanan Bergshyddan.

Igenkända är: Fritz Ekström, Rolf Lenghammar, Åke Karlsson Alsvik, Jan Englund, Hans Andersson, Arthur Österman, Erland Söderman, Ejnar Karlsson, Ragnar Österman, Gustav Johansson (Jidstrand), Oscar Andersson, Verner Jidstrand, Post-Bernhard Eriksson, Erhard Wijkander, Set Österman, Calle Wijkander, Fritiof Österman, Oskar Malm, Harry Österman, Henrik Englund, Sigge Jansson, Albert Roxell, Lasse Sjöberg, Bernhard Liljekranz, Henry Sjöberg,

Iris Sjöblom, Margit Strömberg, Birgit Karlsson, Magda Jansson, Märta Wijkander, Harriet Jansson.

Några ansikten är överhoppade och några är tyvärr alldeles för suddiga för att kunna identifieras.

Sjukvårdsövning

Margit Strömberg Bergkvist,
Birgit Karlsson, Oxhalsö
Erhard Wijkander, Sjöhagen
Fredrik Öhman, Björkudden
Henry Sjöberg, Blidögård
Magda Jansson, Boda
Märta Wijkander, Sjöhagen

Den unge bårbäraren som inte helt kommit med i bild påminner om Jan Englund, men vem den stackars spjälade mannen på bären är, är okänt.

”Hemvärnet är det vackraste av alla krigiska ord” sade en gång Moa Martinsson. Och alldeles säkert har Hemvärnet med Lottakåren engagerat och haft betydelse för många i vårt land. Hemvärnet och Lottakårens uppgift var att trygga och försvara hemort och arbetsplatser. Hemvärnsmännen hade mycket bra lokalkännedom och förvarade vapen och utrustning i hemmen. På så vis kunde en snabb insats säk-

ras och det utan att invänta centrala order. Hemvärnet organiserades 1940 som en frivilligorganisation inom armén och kunde sättas in också i fredstider för bevakning, räddningstjänst och även andra humanitära insatser, vilket framförallt Lottakåren stod för. (Det fanns också unga hemvärnssamariter med viss utbildning i sjukvård)

Hembygdsgårdar/Kulturvecka i juli 2004 Några av aktiviteterna vid torpet

Text och bild Kerstin Lind

Linberedning

Här förs konsten och arbetet med att bereda lin vidare.

Lena Ringstrand har odlat och skördat linet hemma på Blidö. Därefter har det torkats, repats (frökapslarna tas bort) och rötats. För att veddelarna ska brytas sönder och frångiljas bråkas linet, skäktas sedan som ytterligare en rening. Slutligen häcklas (kammars) linet i lindhäkla för att skilja de långa fibrerna från de kortare. Linet är sedan färdigt att spinnas till garn i spinnrocken.

Linnet har spelat en stor roll i det gamla bondesamhället. Av de längsta fibrerna kunde man väva de finaste vävar. Blaggarn gjort på de kortare fibrerna användes till grövre vävnader, arbetskläder osv.

Spånadslin har lång fiberrik stjälk och odlas framförallt för fibrernas skull men fröna ger också lite olja. Linfröet är också ett läkemedel. Att sova i linnelakan har även en helande effekt.

Man känner till att linet har odlats i 4000-5000 år.

På bilden t.h. bråkas linet.

Ullberedning, fårhållning

Det fromma roslagsfåret, en mindre ras av den svenska lantrasen.

En av Bertil Karlssons tackor med sina två lamm har gått på bete som ett trevligt inslag runt båtsmanstorpet.

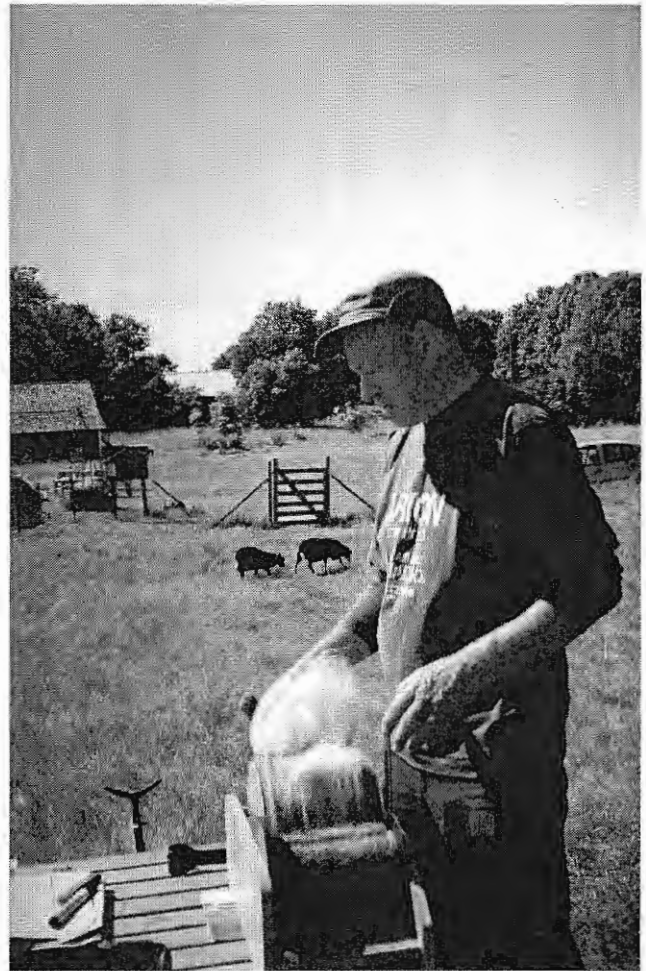
En temadag i hembygdsveckan var ullberedning. Med ullsax klippte Bertil Karlsson fåren och ullen bereddes sedan i kardmaskin bl.a.

Tamfåret hör till människans äldsta husdjur och i Sverige har tamfår hållits i cirka 4000 år. Fynd av yllevävnader i Sverige har daterats till yngre bronsålder.

Särskilda kött- ull-, päls- och mjölkkraser har genom tiderna framavlats. Och fåren har hållit landskapen öppna.

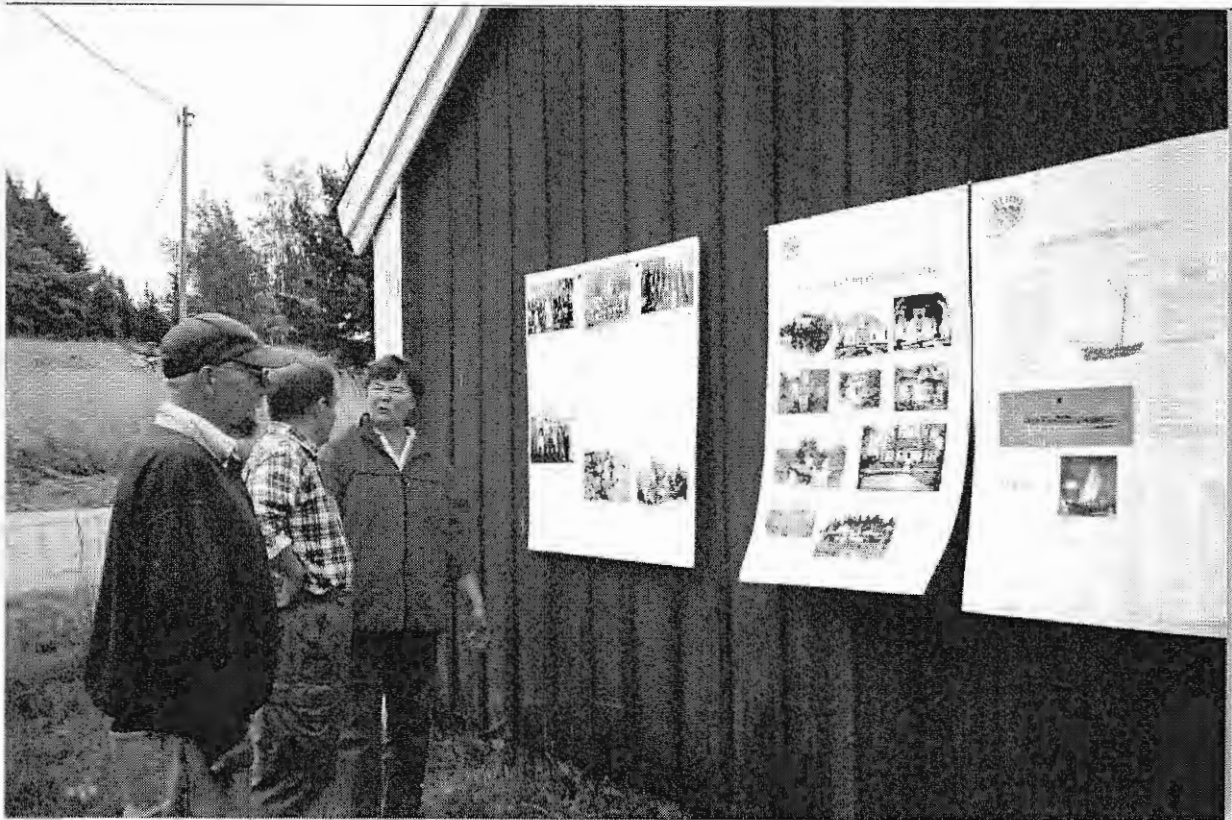
Ullfår klipps 2 gånger om året, vanligen vår och höst. Ullen sorteras tvättas, kardas och spinns. Ryggullen lär vara den bästa och ger garn av hög kvalitet. Ullen innehåller i genomsnitt 40-50% fett och det är bl.a. den höga fetthaltensom gör att ylle har en förmåga att vara värmande trots att det är fuktigt.

På bilden t.h. tar Bertil Karlsson ur den fina ullen ur kardmaskinen, nu färdig att spinnas till garn. Och i bakgrunden nyklippta lättade får.

Gun Storell vid kardmaskinen.

I bakgrunden på båtsmanstorpets trappa ligger en del av den mängd ull som blev av ett vuxet får och hennes två lamm.

Gamla bilder berättar

Sven Österman ställde ut svartvita bilder från Blidöbygden. Här samtalade han med Raja och Ulf Edlund. Gamla minnen kommer fram, en del namn och ansikten kunde kompletteras. Här på bilden pratas det om klasskamrater och den gamla skolan i Oxhalsö, där Raja och Sven gått som barn. Skolan är nu nedbrunnen.

Småskolan, den äldsta skolbyggnaden, finns kvar i Oxhalsö.

På lördagarna var det roliga halvtimmen i skolan och då kunde barnen få dansa på planen utanför skolhuset.

Magister Ahlfeldt hade lärt sig och var kunnig i folkdans, så det fick eleverna lära sig. Den här bilden från 1927 är lånad från Stina Wikström

Växter och djur i skärgården

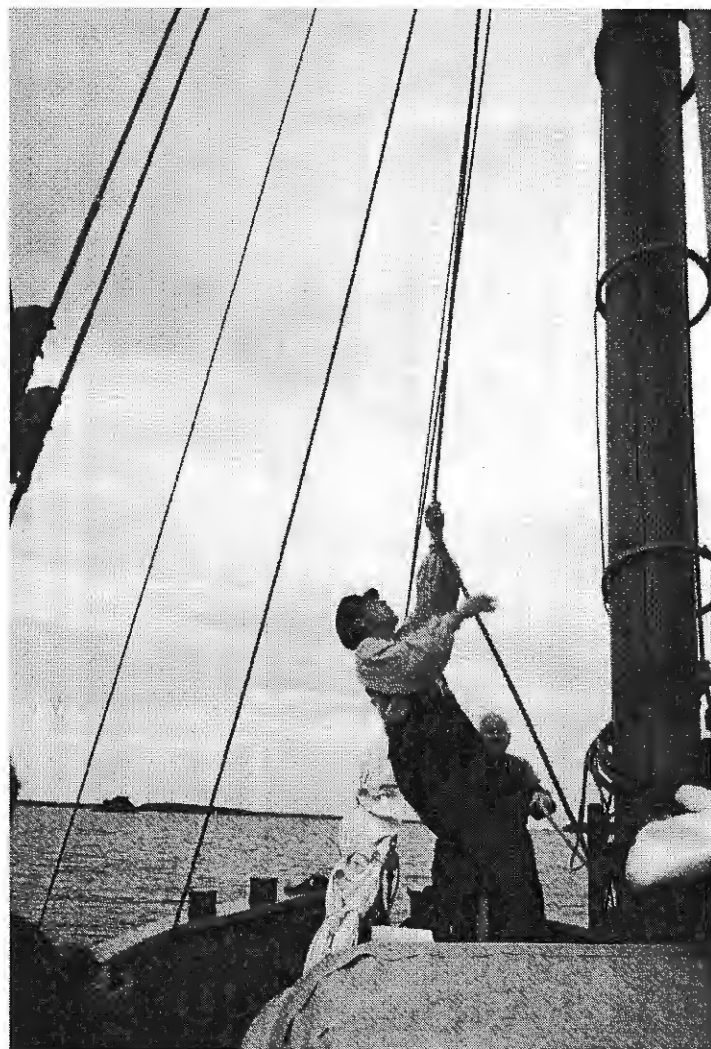
Om vår skärgårds unika och anpassade natur berättade Kerstin Lind, visade bilder och växter.

På bilden läser och bläddrar man i floror och skärgårdslitteratur.

forts

På väg in i det smala Västerösundet

Seglats med Helmi

Text och bild Kerstin Lind

Blidö hembygdsförening blev inbjuden till en medlemsresa en sensommardag.

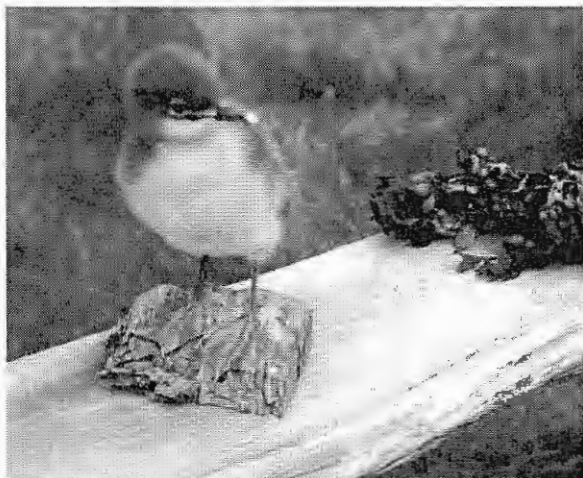
Besättning ombord var August Jansson (befälhavare) Söderöra och Håkan Hedberg Blidö.

Vi gick ut från hemmahamnen i Stämarsund och upp genom Blidösundet, norr Norröra, Kudoxa, genom Västerösund och tillbaka över Svartlögafjärden. Att segla genom det smala Västerösundet var upplevelse

Som medresenär fick man hjälpa till ombord, något man gladeligen gjorde för att få vara med om så mycket som möjligt.

Helmis fart var mellan 4-6 knop. Det var en ganska kulen dag, ingen nämnvärd vindstyrka.

T.v. De väldiga seglen hissas, det gäller att hålla emot. Storseglets yta är nästan 150 m².

Den här lilla skrakungen kommer från Yxland. Hos familjen Arne Jidstrand i Vagnsunda hade en skrak och en knipa lagt ägg i samma holk. Tidigt en morgon gick kniphonan ut med de nykläckta ungarna och kvar blev skrakungarna. De togs om hand och kördes till Uppsala för omvårdnad i en fågeldamm. Ungen på bilden klarade sig inte, blev uppstoppad och förevigad på Zoologiska monteringsateljén i Uppsala. Fyra stycken blev stora och välmående. En sensommardag

släppte vi dem utanför Granöören och därifrån fick vi rapporter om halvtama skrakar. En var alldeles speciellt tillgiven och kom simmande emot oss, åt fiskrens ur handen och simmade med när vi tog en simtur. Den uppehöll sig till långt in på hösten omkring Granöören och blev som en kär vän.

Skraken är en mycket skicklig simmare, dyker lätt och elegant, jagar ikapp sitt byte som är småfisk bl.a..

Kvällsmusik vid torpet

Och så i den första riktigt varma sommarkvällen, i solnedgången konserterade Ellinor Lind, Katarina Heissenberger och August Jansson inför en stor publik som satt eller låg i det gröna utanför båtsmanstorpet.

Det blev en blandad skön repertoar med sång, gitarr, ukelele och elpiano. Verk av Taube, Gärdestad, Mozart m.m. framfördes.

Avslutningen på vår kulturvecka.

Ombord råder ordning och reda och mycket får man lära sig.

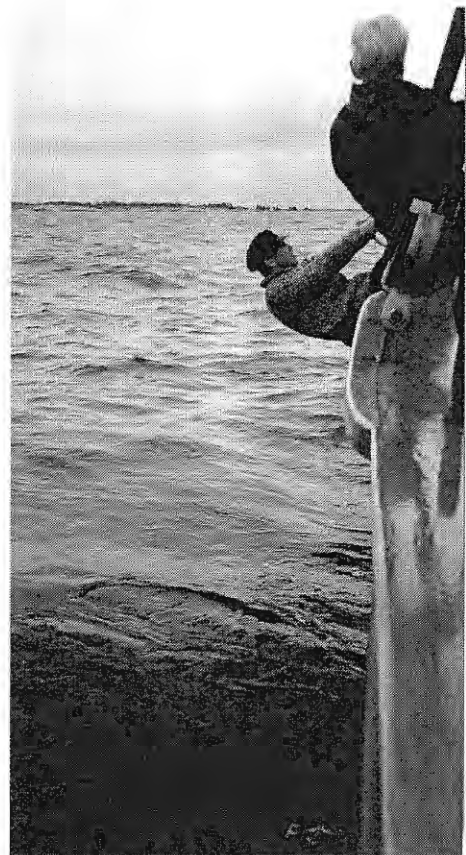
Det är ständigt arbete som krävs på en sådan här båt och mycken tid och underhåll läggs ned på Helmi också när hon ligger i hemmahamn.

August är klädd i tidstroga kläder, vadmalsbyxor bl.a.

Nedan till vänster: August Jansson i arbete på den 15,5 meter långa bommen, ingen ovanlig syn. Här beslår han seglen.

Håkan Hedberg vid rodret.

Ibland gick det fort mellan tackel och tåg, det var nästan så man trodde befälhavaren ramlat överbord, men det var full kontroll. Focken bräcker man här på detta vis, nedan till höger.

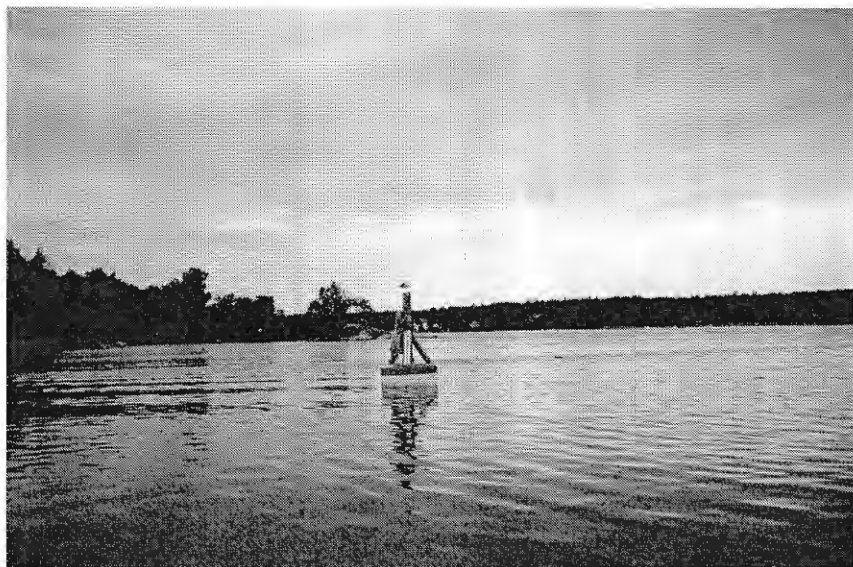

Det gamla sköna båthuset i Stämmarsund med sjöbod.
 Här har tiden stått still och här går livet vidare som förr, i skärgårdsmiljö.
 Ladusvalorna flyger ut och in i båthuset, som de alltid gjort i skärgården.

Båthuset utgör en fin helhetsbild och inramning till Helmi där hon ligger i Stämmarsund.

Just i båhusen rådde stor aktivitet och livet kretsade mycket däromkring.
 Det är på något vis en vilsam, trygg syn att se gamla funktionella båthus. De var till som skydd för båtar, men där kunde också mycket förvaras, fiskedon, alla båtillbehör och där arbetade man och tillbringade många stunder.
 På vintrarna hängde båtarna uppvinschade.

Äldre tiders byggande har stora värden. De är dokument över tidigare generationers brukande och byggande och ger förankring i tillvaron. För att de ska kunna finnas kvar i landsbygden går Länsstyrelsen ut med hjälp och stöd till att

bevara landsbygdens ekonomibyggnader, lador m.m.
 Fiske och sjötransport var viktiga näringar för skärgårdsbönderna. Välbyggda båthus skyddade båtarna.

VERKSAMHETSBERÄTTELSE för Blidö Hembygdsförening verksamhetsåret 2004

Styrelsen har bestått av Bertil Karlsson ordf., Olle Sewerin v.ordf., Gun Storell kassör, Kerstin Lind sekr., Ninnie Nerman och Sven Österman.

Suppleanter har varit Birgitta Sundbom, Kjell Andersson och Henrik Sjögren samt för Oxhalsö byalag Gösta Roxell med Jan Söderman som suppleant.

Ombud till regionala Hembygdsförbundet har varit Olle sewerin.

Valberedning har bestått av Rolf Sjögren, Karl Arne Tenggren och Kerstin Roxell.

Vi har haft 5 protokollförda sammanträden och konstituerande sammanträde den 12 maj.

Arbetsgrupper har under året arbetat med planering av kulturveckan, musikkvällar och konsert och forneldarnas natt.

Muséet har varit öppet för visning från midsommar t.o.m. andra veckan i september, lördagar 11.00-14.00. Även annan tid har muséet varit öppet på begäran.

Slätterdag anordnades den 3 juli, kl 6.00 på morgonen vid torpet och sedan sillfrukost i det gröna.

Den årliga kultur/hembygdsveckan arrangerade vi den 19 juli - 24 juli vid Båtsmanstorpet, varje dag mellan klockan 11.00-15.00. I år hade vi fotoutställning med gamla bilder från orten, linberedning, flora och fauna i skärgården, om färhållning, klippning och kardning, ullberedning, knuttimring, gamla farleder och så i den första varma sommarkvällen musikkväll med Ellinor Lind, Katarina Heissenberger och August Jansson.

Under veckan såldes lotter.

I Blidö kyrka hölls konsert den 19 juni med varierad repertoar, fyrhändigt piano, gospelsång, kornett, tvårflöjt, duettsång, kongas och såg! Medverkade gjorde Britt-Marie Eriksson, Ellinor Lind, Katarina Heissenberger, Jessica Alm, Lars Hedberg, Lars Sundbom och Sebastian Norrby.

Arkeologidagen inföll i augusti.

Forneldarnas natt firades i Almvik den 28 augusti klockan 20.30 och samtidigt tändes utmed kusterna i Baltikum och Finland, Åboland c:a 2000 eldar. Bertil Karlsson höll tal vid elden. I Almviks föreningshus hade vi kaffeservering och allsång, lotteriförsäljning, musikunderhållning med Lennart Säwenberg, Lars Sundbom och Leif Josefsson.

Musikkväll med gamla läsarsånger hölls i Missionshuset med Britta Gunnarsson och Lennart Säwenberg på hösten, den 18 september.

Samarbetet med Hembygdsförbundet och skärgårdsföreningar har fortsatt under året och Olle Sewerin representerar Blidö Hembygdsförening.

Program över föreningens aktiviteter och sommarens kulturvecka har utskickats till alla medlemmar. Alla evenemang har affischerats.

Medlemsantalet var 105 st den 31.12 2004.

Revisorer har varit Per Ottosson, Jan Orsvärm och suppleanter Kalle Stensiö och Rolf Sjögren.

Vi är anslutna till Stockholms läns Hembygdsförbund.

Blidö i februari